



โครงการตำรา

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การพยาบาลทารกแรกเกิด ที่มีความเสี่ยงสูง



B0051035

ห้องสมุดวพ.นครราชสีมา

วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์
สมสิริ รุ่งอมรรัตน์
สุดาภรณ์ พยัคชเรือง
บรรณาธิการ

สารบัญ

คำนิยม.....	I
คำนำ.....	II
ผู้นิพนธ์.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญแผนภูมิ.....	VII
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 การประเมินภาวะสุขภาพทารกแรกเกิดที่มีความเสี่ยงสูง.....	1
ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในทารกแรกเกิดที่มีความเสี่ยงสูง	3
หลักในการประเมินสภาพและตรวจร่างกายทารกแรกเกิด	4
การประเมินสภาพทารกแรกเกิดโดยใช้คะแนน Apgar	4
การประเมินอายุครรภ์	5
การประเมินสภาพร่างกายตามระบบ	10
การประเมินพฤติกรรมของทารก	30
บทที่ 2 การพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนด.....	35
ความหมายของทารกเกิดก่อนกำหนด	36
ลักษณะของทารกเกิดก่อนกำหนด	37
พยาธิสรีรวิทยาของทารกเกิดก่อนกำหนด	38
หลักการพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนด	41
บทที่ 3 การดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด.....	51
ความแตกต่างของสภาพแวดล้อมภายในครรภ์กับหออภิบาลทารกแรกเกิด	53
พัฒนาการของสมองและระบบประสาทส่วนกลางของทารก	55
แนวคิดของการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด	60
รูปแบบการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด	61
แนวทางในการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด	63
บทที่ 4 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกแรกเกิดที่มีความเสี่ยงสูง.....	77
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด	78
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่มีภาวะตัวเหลือง	85
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่มีปัญหาเกี่ยวกับหัวใจและการหายใจ	86
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่เสี่ยงต่อภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ	87
แนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกแรกเกิดที่มีความเสี่ยงสูง	88

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5	การจัดการความปวดในทารกแรกเกิด.....	97
	พัฒนาการของระบบประสาทสำหรับความรู้สึกปวดของทารกแรกเกิด	99
	กลไกการเกิดความปวด	99
	ทฤษฎีการควบคุมประตูดความปวด	100
	หัตถการที่ก่อให้เกิดความปวดในทารกแรกเกิด	102
	ผลกระทบของความปวดต่อทารกแรกเกิด	103
	การประเมินและบรรเทาความปวดในทารกแรกเกิด	104
	บทบาทที่พยาบาลใช้เป็นกลวิธีในการจัดการความปวดของทารก	113
บทที่ 6	การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีความผิดปกติของระบบหัวใจและหลอดเลือด.....	123
	กายวิภาคและสรีรภาพของระบบหัวใจและหลอดเลือด	125
	โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดในทารกแรกเกิด	129
	โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดชนิดไม่เขียว	131
	โรคหัวใจพิการแต่กำเนิดชนิดเขียว	136
	ภาวะหัวใจวายในทารกแรกเกิด	146
	การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีความผิดปกติของระบบหัวใจและหลอดเลือด	148
บทที่ 7	การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีความผิดปกติของระบบหายใจ.....	157
	พัฒนาการระบบหายใจของทารกแรกเกิด	159
	กลุ่มอาการหายใจลำบาก	162
	ภาวะสูดสำลักชี้เทา	169
	ภาวะหยุดหายใจในทารกเกิดก่อนกำหนด	173
	ภาวะปอดอุดกั้นเรื้อรัง	176
บทที่ 8	การวางแผนการจำหน่ายทารกแรกเกิดที่มีความเสี่ยงสูง.....	187
	การจำหน่ายทารกที่มีความเสี่ยงสูง	189
	เกณฑ์ในการจำหน่ายทารกที่มีความเสี่ยงสูง	192
	แนวคิดในการวางแผนการจำหน่ายทารกที่มีความเสี่ยงสูง	195
	การวางแผนการจำหน่ายทารกเกิดก่อนกำหนด	198
	การวางแผนการจำหน่ายทารกเกิดก่อนกำหนดระยะท้าย	202
	การวางแผนการจำหน่ายทารกที่พึ่งพาเทคโนโลยีทางการแพทย์	202
	การวางแผนการจำหน่ายทารกที่อยู่ในครอบครัวที่มีปัจจัยเสี่ยง	203
	การติดตามการดูแลทารกที่มีความเสี่ยงสูงหลังการจำหน่าย	204
	ดัชนี.....	213

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ปัญหาสุขภาพ/การวินิจฉัยโรคที่พบในทารกแรกเกิดที่มีความเสี่ยงสูงจำแนกตามระยะเวลาที่เกิด	3
1.2	การประเมินสภาพทารกแรกเกิดโดยใช้คะแนน Apgar	5
1.3	การประเมินลักษณะภายนอกของทารกและการให้คะแนน	6
1.4	การประเมินทางระบบประสาทและกล้ามเนื้อและการให้คะแนน	7
1.5	การเทียบเคียงอายุครรภ์ของทารก จากผลรวมของการประเมินลักษณะภายนอกและการประเมินทางระบบประสาทและกล้ามเนื้อ	8
1.6	การจำแนกทารกแรกเกิดตามความสัมพันธ์ของอายุครรภ์และน้ำหนักแรกเกิด	9
1.7	ลักษณะปกติ การเปลี่ยนแปลง ภาวะเสี่ยง/ปัญหาของระบบต่างๆ ในร่างกายที่ตรวจพบ	19
2.1	ช่วงอุณหภูมิของตู้อบทารกตามน้ำหนักตัวและอายุหลังเกิด (Neutral thermal environment: NTE)	43
3.1	ระดับเสียงที่เกิดจากเครื่องมืออุปกรณ์และกิจกรรมต่างๆ ในหออภิบาลทารกแรกเกิด	54
3.2	ภาวะการรู้สึกตัวและพฤติกรรมที่ทารกเกิดก่อนกำหนดแสดงออก	59
3.3	พฤติกรรมเผชิญความเครียด: ระบบประสาทอัตโนมัติ กล้ามเนื้อ และภาวะการรู้สึกตัว	70
4.1	ปริมาณสารอาหารในนมแม่ของทารกเกิดก่อนกำหนดและทารกครบกำหนด	79
4.2	สื่อสัญญาณหิวของทารก	84
4.3	เปรียบเทียบบันได 10 ขั้น สำหรับทารกสุขภาพดีและทารกป่วย	89
4.4	การเพิ่ม Human milk fortifier ตามพลังงานที่ต้องการ	91
8.1	การวางแผนการจำหน่ายทารกที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีทางการแพทย์	203
8.2	การให้วัคซีนที่จำเป็นต้องให้กับเด็กทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 15 ปี	208

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	กลไกการเกิดพยาธิสภาพเมื่อทารกเกิดภาวะเครียดจากความเย็น (cold stress)	39
5.1	กลไกควบคุมความปวดที่ไขสันหลัง ตามทฤษฎีประตูควบคุมความปวด	101
5.2	บทบาทและปฏิสัมพันธ์ของพยาบาลกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดการความปวด	113
5.3	กระบวนการพยาบาลในการจัดการความปวด	115
6.1	เส้นทางการไหลเวียนเลือดของทารกแรกเกิด	128
6.2	การไหลเวียนเลือดของ Patent Ductus Arteriosus	133
6.3	การไหลเวียนเลือดของ Coarctation of Aorta with Patent Foramen Ovale with Patent Ductus Arteriosus	136
6.4	การไหลเวียนเลือดของ Tetralogy of Fallot	139
6.5	การไหลเวียนเลือดของ Transposition of the Great Arteries with Patent Ductus Arteriosus with Ventricular Septal Defect	143
7.1	ความสัมพันธ์ของการเกิดกลุ่มอาการหายใจลำบาก	163
7.2	ความสัมพันธ์ของการเกิดภาวะเลือดดำสีฟ้า	171
7.3	ความสัมพันธ์ของการเกิดการหยุดหายใจ	174
7.4	ความสัมพันธ์ของการเกิดภาวะปอดอุดกั้นเรื้อรัง	178

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 การจำแนกทารกตามอายุครรภ์และน้ำหนักแรกเกิด และอัตราการตายในแต่ละกลุ่ม	10
1.2 การวัดความยาวลำตัว	10
1.3 การวัดเส้นรอบศีรษะ	11
1.4 การวัดเส้นรอบทรงอก	11
1.5 Mongolian spot	12
1.6 ความผิดปกติบริเวณศีรษะของทารกแรกเกิด	14
1.7 กระหม่อมและรอยประสานระหว่างกระดูกกะโหลกศีรษะ	15
1.8 ตำแหน่งใบหูของทารกแรกเกิดปกติ	15
1.9 ขนาดของเส้นผ่าศูนย์กลางตุ่มนมในทารกครบกำหนด	16
1.10 อวัยวะเพศชายและอวัยวะเพศหญิงของทารกครบกำหนด	17
1.11 Galeazzi sign และตำแหน่งที่พบรอยย่นหรือย้อยบริเวณกันไม่เท่ากัน	17
1.12 การทำ Ortolani maneuver ข้อสะโพกข้างซ้าย	18
2.1 อวัยวะที่พบไขมันสีน้ำตาล	38
3.1 ใช้ผ้าคลุมตัวอบอุ่นแสง	64
3.2 ใช้ผ้ากันแสงส่องใบหน้าทารกที่นอนใน crib	64
3.3 มารดาให้ kangaroo care แก่ทารก	66
3.4 ท่านอนพักที่เป็นธรรมชาติของทารกเกิดก่อนกำหนด	68
3.5 การจัดท่านอนคว่ำ	68
3.6 การจัดท่านอนหงาย	68
3.7 การจัดท่านอนตะแคง	69
3.8 การทำรังนกที่ไม่เหมาะสม	69
5.1 พฤติกรรมการแสดงออกทางใบหน้าของทารกเกิดก่อนกำหนดเมื่อมีความปวดเกิดขึ้น	104
5.2 การอุ้มและสัมผัสร่างกายของแม่และลูกในระหว่างการดูนมแม่	110
5.3 การห่อตัวทารก โดยเว้นเฉพาะส่วนที่จะเจาะเลือด	111
5.4 การดูดจุกหลอก (pacifier)	112

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
6.1	กายวิภาคของหัวใจ	126
6.2	การไหลเวียนเลือดของทารกในครรภ์	127
6.3	ความดันเลือดและความเข้มข้นของออกซิเจนในหัวใจ	129
6.4	ตำแหน่งที่มีความผิดปกติของ Patent Ductus Arteriosus	131
6.5	ตำแหน่งที่มีความผิดปกติของ Coarctation of Aorta	135
6.6	ตำแหน่งที่มีความผิดปกติของ Tetralogy of Fallot	138
6.7	ตำแหน่งที่มีความผิดปกติของ Pulmonary Atresia with Intact Ventricular Septum	141
6.8	ตำแหน่งที่มีความผิดปกติของ Transposition of the Great Arteries	142
6.9	ตำแหน่งที่มีความผิดปกติของ Hypoplastic Left Heart Syndrome	144
7.1	พัฒนาการระบบหายใจของทารก	160
7.2	oxygen blender	167
7.3	การจัดทำนอนตะแคง	168
7.4	MU-tip	168
7.5	ball-valve effect ในทารกที่มีภาวะหลอดสำลักซี่เทา	170
7.6	การจัดทำนอนคว่ำ	175
7.7	การนำผ้าหุ่่นใต้ไหล่ทารก	175
8.1	ทารกที่เห็นมทาง NG tube และหายใจทาง tracheostomy	193
8.2	ทารกที่เห็นมทาง gastrostomy	193
8.3	ทารกที่ให้ออกซิเจนทาง cannula	193